

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kényszerű visszavonására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előszavak és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 22.

Szociális politika.

(K. Ö.) A ki nálunk nincsen áthatva a mezőgazdaság fontosságától, az ne ártsa magát a politikába.

Ezt a jóakaratu tanácsot adjuk mindazoknak, a kik a gabonavámok emelésében nemzeti szerencsétlenséget látnak. Bizonyára az a legjobb szociális politika, mely az élelmiszerek, első sorban a kenyér és hus olcsóbbá tételére törekszik. De ez nem jelenti azt, hogy a mezőgazdaságot tönkre menni engedjük csak azért, hogy a közvetítés busás hasznot vághasson zsebre és ipar és kereskedelem a maga látszólagos nagyságában port hintsen a világ szemébe.

Mert mi már régen tisztában vagyunk vele, hogy a protekcionizmus az a fajta, melyben nálunk az ipart és kereskedelmet részesítették, anyagi romlásba visz bennünket. Ez a rendszer nélkülözi a szociális politika legelemibb fogalmát. A foglalkozások között a közvetítés a legkevésbé produktív. Pedig innen-onnan megérjük azt, hogy az valamennyiünket kizsebel. A mi kedvezést csak kitalálhatunk, azt mind rája aggattuk, és nem vettük észre azt a sorvasztó munkát, mely a mezőgazdaságot kikezdté.

Ugyan mondja meg valaki, mely termelési ág az, mely a gazdának jövedelmező foglalkozást nyújt és ugyancsak

mondják meg azt is, melyek azok a mezőgazdaságból előálló cikkek, melyek olcsón kerülnek a fogyasztásba. A gazda olcsón termel, a fogyasztó drágán vásárol, ez tény, melyet lezárni nem lehet! Hol van, kinek a zsebébe vándorol az a többlet, mely a fogyasztási cikkek megdrágítja? Megdrágítja pedig olyformán, hogy abból a termelőnek semmi haszna. Talán ez a helyes szociális politika? Mi okból hallgattak eddig, és miért beszélnek most rossz szociális politikáról, mikor arról van szó, hogy végre a mezőgazdaságot is abban a védelemben részesítsük, melyben eddig a kereskedelemnek és iparnak része volt, anélkül, hogy erre méltónak bizonyult volna.

Megadjuk röviden a feleletet. Eddig oly szociális politikát folytattunk, mely az összesség rovására egyoldalú érdekeket dédelgetett. Ments Isten, hogy az eddig követett csapáson tovább induljunk!

Határozottan állást foglalunk azon téves tan hirdetése ellen, hogy a mezőgazdaság csak a világ gazdasági viszonyok miatt van válságban. Kétségtelen, hogy ezeknek is van befolyásuk a mezőgazdaság jövedelmezőségére, de hogy nem ezek, hanem a nemzeti politika mérlegelése a kiindulási pont, valahányszor a mezőgazdasági válságot bíráló tárgyává tesszük, az kétségbevonhatatlan dolog. Mert az bizonyos, hogy a nemzeti politikának számos oly eszköz áll rendelkezésére, melyek a mezőgazdaságot a világgazdaság esélyei ellen megvédeni képesek.

A ki ezt tagadná, az kétségbe vonná a nemzet gazdasági rendelkezési jogát, a mi merő lehetetlenség. Hogy többet ne mondjunk, olcsó víziutak létesítésével, a gazdabitei rendezésével, a közterhek arányos megosztásával, de kiváltképpen a vámvédelemmel a világverseny konjunkturától függetlenül is lehet a mezőgazdaság helyzetén segíteni.

Tehát nem arról van szó, hogy a mezőgazdaságon átmenetileg segítsünk, hanem arról, hogy új alappal a mezőgazdaságot az azt megillető polcra emeljük, a mikor a közkormányzatot áthatja majd az a tudat, hogy a mi a mezőgazdaságért teszünk, az javára szolgál minden kereseti osztálynak, az egész nemzetnek.

Ez lesz a leghelyesebb szociális politika, mely a nemzet nyolczvan százaléka bajaival és óhajaival számol. Nem úgy, mint eddig, mikor boldogulásunk alapját, a földmívelést kiszolgáltattuk egyes olyan tőkegazdag vállalatoknak, melyek magas dividendáikkal a magyar gazda munkáján hízta meg.

Egy, a mi viszonyainkkal számoló szociális politika keretébe nagyon is bele illenek a gabona vámok, mint védelmi eszköz, melyek mint ilyen, nem egyes osztály érdekében, hanem az általános jólét szempontjából mérlegelendők.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kis Magda.

Irta: Hantke Emil.

Szomorú, mélabús tájakra veti a nap sugarait.

Oly kietlen és kopár minden. A fák hullatják sárguló leveleiket és a szél lomhán zizeg velök, miközben meg-meglengeti egy kis ház ormán himbálódzó fekete lobogót.

Az egyik ablaknál megtört ember bámul ki a nagy mindenségbe.

Arczán, melyet a fájdalom egészen megtört, nyoma is alig látszik az életnek. Csak az elfojtott nehéz sóhajok, melyek oly gyakran törnek elő, mutatják, hogy az az alak él, és az a nyomasztó csend, félelmes némaság mutatja, hogy az az alak szenved.

Egy másik szobában pedig ravatal áll.

Sötét homályban, megvilágítva a gyertyák lobogó fényétől fekszik a ravatal. Körülötte a kedvenc virágok ontják szirmaik bódító illatát. És a halott, a mint a láng tétvevet sugarai rávetik arczára fényüket, úgy néz ki, mintha most is élne, mintha most is ott járna kis kertjében, gondolat ápoló virágai között.

Csak a lezárt szempillák, az összekulcsolt kéz, a tiszteletteljes csend, melyet néha-néha szakít meg egy kis sercsezés, ébreszt a fájdalom valóra.

Pedig az imbolygó láng játszi sugarai olykor rózsákat varázsolnak arra a fehér márvány

arczra és glóriát fonnak a most már nyugodt madonna fej köré, mintha most is mosolyogna.

Szomorú rózsák ezek, melyeket a halál ad vigasztalásul és személyvesztéstül!

Tompa elfojtott léptek nesze szakítja meg az áhítatos csendet.

Megtört öreges nő bánatos leány karján lép a ravatal elé. Csak néznek arra a tetemre. Szó nem jön ajkukra, csak állanak mereven egymás mellett. Egymás karjaiba borulnak és keservesen zokognak.

— Leányom!

— Testvérem!

Any a leányával a feleség ravatala előtt. A férj pedig egyik ablaknál megtörtén bámul ki a nagy mindenségbe.

*

Barátságatlan, ködös est borította szárnyait a kis városra.

Az utcán alig jár valaki. Minek is? Sokkal jobb a meleg szobában, az erős félhomályban, a vidáman pattogó tűz lángjába elmerülve gondolkodni és édes terveket szöni.

Milyen megelégedett lehet az a két egymást szerető szív, mikor kéz-kézben, egy szívvel-lellekkel ábrázolhatnak...

Málnássy Béla leverten, fejét kezére támasztva bámul maga elé. Lehet, hogy a tűzbe, lehet, hogy a falra... ki tudja?

Mióta hazajött délután a felesége nélkül, mióta egy pár órája egyedül van, mióta nincs meg lelkének a fele, egy önmagával tehetetlen ember.

A férfi, ki elhatározásaiban és elveiben előre megfontolt, kit nem volt képes semmi megtántorítani, a természet egyik örök törvénye alatt összeroskad.

Hiába a leányát vesztett anya, hiába a testvérét sirató leány vigasztalása, nem tudják bágyadt és fásult helyzetéből felverni.

Ök, a gyengék, a kiket vigasztalni kellene, ök bátorítják az erőst.

Az ablak mellett ül Ilonka, az elhunyt Málnássy testvére.

Szólanul és erőlködve, csak hogy könnyeit visszatartsa, figyeli a férfit.

De azt a szomorú emlékek újra hatalmukba veszik, újból erőt vesz rajta a megindulás

— Béla, hát szedd össze magadat — szólal meg Ilonka. Légy férfi. Az Isten adta...

— Az Isten elvette... Igazad van! Erős leszek. Hisz az elválás ugyanis rövid idejű.

Erzem már, hogy nemsokára ugyanis találkozunk.

— Ugyan Béla... Hát nem jut eszedbe a kis Magda...

— Magda?!... Az a kis féreg — jaj mit is beszéllek... De hogyan! Minek jött a világra, ha az anyjának a halálát okozta.

— A ki nem forrt keserűség beszél most belőled. Anyám, édes anyám! jöjjön már — fordul a belépő özvegy Barnánéhoz.

— Na, mi az gyermekek?... Béla hát nyugodj meg abban, a minek meg kellett történni.

— Nem úgy van! Ennek nem kellett volna megtörténni. Ha az a cseppesség, ha az a...

A kínai udvar visszatérése.

A Laffan-ügynökségnek pekingi jelentése szerint a kínai császár augusztus 14-én kelt ediktumával tudatja, hogy október 6-án fog elindulni Singanfuból.

A jászberényi mandátum.

A jászberényi szabadelvű párt végrehajtó bizottsága méltó választ adott arra a jelölésre, melyet a régi Bánffy gárda maradványai csináltak Apponyi ellen. Az igaz szeretet szavával beszél a nyílt válasz. Mutatja ez a szép részlete a nyilatkozatnak:

»Igenis! »Európában lakunk« mi is. Tudunk érezni, gondolkozni és itélni mi is. Ezt bebizonyítottuk immár egy negyedszázad óta, amióta gróf Apponyi Albertet diadallal és dicsőséggel képviselőnek megválasztottuk. Diadallal volt a választásunk, midőn 1896-ban egy miniszter-ellenfél érdekében felhasznált hivatalos hatalom és erőszak ellenében győzedelmesen hoztuk ki a gróf Apponyi Albert zászlaját a választási harcából; dicsőségünknek pedig és szerencsénknek tartottuk mindenkor, hogy gróf Apponyi Albertet választhattuk meg képviselőnknek.

Es ezen dicsőségre most is szomjuhozunk. Es ezen dicsőségért és szerencséért most is harcolunk, ha harcolnunk kell. Es diadallal fogjuk ki hozni a harcából a gróf Apponyi Albert zászlaját most is. Isten minket úgy segíljen!

E nyilatkozatot közli a félhivatalos *Magyar Nemzet* és a következő feltűnést keltő kommentárt fűzi hozzá:

»A választási szabadság föltétlen respektálását éppen Széll Kálmán írta zászlajára s immár nem is diskutálható, hogy a polgároknak ezt a nagy jogát a kormány elnöke egy intézményes biztosítékokkal ellátta, mint a gyakorlatban is megvédelmezte. A jászberényi polgároknak jogukban van, hogy azt jelöljék és válasszák meg képviselőjüknek, akit megfontolt ítéletük alapján erre legméltóbbnak tartanak s reméljük, hogy ez gróf Apponyi Albert lesz. A leghatározottabban el kell azonban itélnünk Almássy Géza eljárását, aki gróf Apponyi Albert ellen a jelöltséget elvállalta. Mert hibáztatnunk és helyteleníteniünk kell azt, ha az országgyűlési szabadelvű párt egyik nem képviselő tagja akképpen törekszik képviselő-

ségre, hogy jelöltséget vállal ugyane párt másikk, kiváltképp olyan előkelő, olyan illusztris, olyan ragyogó képességű tagjával szemben, amilyenek az ország Apponyi Albert grófot ismeri. Vajjon mennyiben vél ezzel Almássy szolgálatot tenni annak a pártnak, amelynek kötelessége ezidőszertől ő is tartozik? — ezt az ő ítéletére bizzuk. A mi nézetünk az, hogy e jelöltség elvállalása és fenntartása után, valljon bár szabadelvű elveket, egyezzenek bár politikai nézetei a liberális pártéval, Almássy Géza az országgyűlési szabadelvűpárt kötelességében alig maradhat meg. Eljátszotta ehhez jogát, amikor a párt egyik disze ellen — bár nyilván sikertelenül — harcba indulván, ennek a pártnak rontásán dolgozott.«

Ennek a félhivatalos felszólításnak úgy látszik meg is lesz a várt eredménye, mert mint a fővárosból jelentik, *Almássy Géza* gróf volt főispán és a szabadelvű párt egy frakciónak jászberényi képviselőjelöltje *kilép a szabadelvű klub-illetőleg pártkörből*. Almássy kilépése dacára fenntartja jászberényi jelöltségét, csak hogy nem mint a szabadelvűpárt jelöltje, hanem mint pártönkivüli szabadelvű tartja fenn a jelöltséget. Almássy hívei, kik Jászberény városának vezetésében dominálnak, azt hirasztelik, hogy így is meg fogják gróf Apponyi Albertet buktatni. Mi ezt képtelenségnek tartjuk. Ha visszagondolunk arra, hogy Bánffy felléptette Apponyi ellen Erdélyi minisztert és Almássy akkor mint főispán megmozgatta az egész hivatalos apparátust és alkalmazta a Bánffy-választások összes praktikáit és Apponyit még sem tudták megbuktatni, akkor Almássy mostani erőlködését tisztára nevetségesnek kell találnunk. Szomorú is volna, ha személyes gyűlölködők képesek volnának az ország első korifeusait csak egy kényük-kedvük szerint kibuktatni.

Francia-török konfliktus.

A míg az egész világ érdeklődése a csárának francia földön való látogatása felé fordul, a melyet hivatalosan tegnap jelentettek, addig Franciaországnak Európa keletén olyan bizonydalma kerekedett, a mely nagyon komoly eseményekre vezethet s esetleg mint első

rangu esemény léphet bele a jelenkor történetébe.

Arról a konfliktusról van szó, a melybe Franciaország a portával keveredett a sztambuli rakodópartok kérdése dolgában s a mely annyira elmérgesedett, hogy Gonstans nagykövet ultimátumot adott át a szultánnak, azzal a kijelentéssel, hogy hétfőn délig döntő feleletet vár rá.

Magának a kérdésnek, mely ilyen éles összetűzésre szolgáltatott okot, a lényege a következőkben foglalható össze.

Franciaország már régen jogot szerzett a sztambuli rakodópartok egy részére s e partokat arra használta fel, hogy ott a török fővárosba érkező francia hajókról a postát és egyéb küldeményeket úgy rakta ki, hogy a török vámhivatalnak és rendőrségnek semmi beavatkozó joga a kirakodásba nem volt.

Tudvalevő azonban, hogy a szultán újban nagyon is félt a külföldön élő új-törökök igazgatásától s azzal a gyakorlattal él, hogy az igazgató brosurákat és a titkos levelezéseket a külföldi törökök a sztambulban levő európai posták révén csempészik be fővárosába. E miatt történt nemrég, — a mi majd egész Európával konfliktusba keverte a török birodalmat — hogy a török rendőrség egyszerűen lefoglalta a külföldi hatalmak postáin érkező leveleket és felbontva adta kézhez a Sztambulban élő európaiaknak szóló küldeményeket.

Akkor a szultán kénytelen volt engedni a hatalmak nyomásának s visszavonva intézkedéseit, továbbra is biztosította a külföldi posták szabad működését.

Nemrég azonban a francia rakodópartokra érkező küldeményeket fogta gyanuba a szultán s hamisítatlan keleti gyökerességgel egyszer csak elrendelte, hogy Sztambulban több sehol európai hajó szabadon nem rakodhat ki, alá kell vetni magát a török rendőrség vizsgálatának.

Ezzel az intézkedéssel természetesen egyszerre illuzóriussá lett Franciaországnak a rakodópartokra való tulajdonjoga. A szultán egyszerűen kisajátította a partokat — a nélkül azonban, hogy az értük járó vételt megfizette volna.

tudom is én mi . . . eh bánom is én akármilyen lesz.

— De Béla térj magadhoz!

— Jól van. Nyugodt leszek. Ne szóljanak közbe, hadd beszéljem ki magam.

Árván maradt fiatal jogászyerek voltam. Tapasztalatlanul kerültem a nagy világ zsongó zajába. A csodás fény elkábitott. A nyüzsgő sokaság, vásári láрма imponált nekem. Benne éltem mindig és jól esett szememnek a káprázat. És én balga nem vettem észre, hogy jó érzésem kezd kihalni, hogy szívem elfásul, hogy a jót nem vagyok képes megkülönböztetni és hogy rohanok lefelé a lejtőn. Eh, minék is éljek, gondoltam magamban? Tart, a meddig tart, aztán vége. Nem bízam magamban, minék éljek akkor? Valahogy a templomba vetődtem egyszer. Május délután volt, ha jól emlékszem. Azok a szokatlan, gyönyörű melodrája és rég nem hallott énekek lekötötték fásult figyelmemet. A homályos oszlopok közé húzódtam, nehogy valaki észre vegyen. Véletlenül az oltár elé tekintek. Egy szép lányka, buzgón imádkozva térdelt a szent Szűz oltára előtt . . . Az a lányka már nem él. Ma délután temették el. De úgy beszéltek megint . . . igen nincs rendszer a beszédemben.

En azt a leányt, azzal a csepp tiszta érzelemmel, a mely ment maradt még a hideg közönytől, mely minden iránt a mi tiszta és ideális, visszautasítólag lépett fel, forrón megszerettm. Megismerkedtem vele. Akkor kezdtem tapasztalni, hogy gyökeresen megváltoztam. A régi megszokott életmódot nemcsak, hogy

nem folytattam, hanem felelevenedése is undort okozott. Es ha anyagi képét láthattam, kimondhatatlan boldog voltam. Bizony igaza van Eötvösnek, mikor ezt mondja: »A ki szeret, nem lehet boldogtalan, nem lehet nemtelen érzésű, soha.«

De amellől éreztem mégis, hogy szerencsétlen vagyok. Azok az elmulasztott évek, a miken gond és előre látás nélkül átsiklottam, mardosták önérzetemet. Ha akarod, hogy az a leány a tied legyen, úgy pótold helyre hibádat! Es a remény, hogy ezáltal közelebb jutok céltomhoz, tartotta bennem az ambíciót . . . rosszul mondtam, az öletézt. Ez a remény volt nekem, szerencsétlenségem a mindennapi kenyér.

Szép napra virradtam egyszer. Lány andalító szongásban volt körülöttem minden. Fülemben a szférák zenéje hangzott és képzelemben kékes felhőgomolyt láttam, a melyen égi kar üdvözölte a visszatérő eszményt. Akkor volt ez, mikor kiragadtak végleg a posványból, mikor az én keromon jött ki Mariska abból a templomból, a hol először megláttam.

Azután jöttek a boldog napok. A tökéletes tisztulás percei. Az a gyenge lény volt az én mindenem. Az ő légiörében nyertem hátrázott cselekvést tetteimben, ő volt az én védangyalom. Es én, én nem taníthattam, nem oktathattam . . . de adtam helyébe végtelen szerelmemet. A mi szerelmünk, az anyaloknak a csillagokhoz intézett üdvözléte volt.

Es most enek vége, örökre vége . . .

Kinos néma csend a válasz. Tehetetlenül

állanak mind a hárman. A nők mert nem tudnak mit szólni, a férf, mert ki van merülve.

Az anya valahogy kison és beküldi a cselekedet, hogy gyujtsa meg a lámpát.

— Bizony édes Ilonka, most már mindenek vége. Leszek ott, elpusztulok ott, a hol voltam . . . de nem, hisz az én Mariskám oly jó és áldott lélek, kieszközi ő azt, hogy kövessem minél hamarabb.

— Már megint Béla! Hát gyerek akarsz lenni egészen?

— Akárcsak a néni! Korholj Ilonka, megérdemlem. De ha eszembe jut az a szép őszi reggel, mikor a felkelő nap jókedvűen fűrésztötte pajzán sugarait a virágok ezeryi fájára ráülepedett harmaton . . . milyen ellentét! . . . Akkor, igen akkor a szenvedés, az anyai gond dulta, mardosta az én Mariskám keblét.

Akkor lett anya!

Hogy örült a szive, vigadott a lelke, mikor meglátta azt . . . azt a csepp férget.

Mosolyogva nézett rám.

De minő mosoly volt az! A belül dúló szenvedés eltitkolása. Szemeiben lázas fény villogott. De már nem az élet fénye. És mégis oly szép, oly eszményi volt szenvedéssel és mosolylyal telet arca. Ha nem láttad még a szépet szenvedni, a szépet nem láttad soha.

Aztán elfonnyadt. Nem is kinlódott sokáig. A levél elszakadt a törzstől . . . a törzs elpusztult . . . Hát minék éljek én mostan?

— Ezért Béla! — szól Barnáné, karján egy kis pólyába burkolt cseppseget tartva Almássy felé.

Franciaország kijelentette erre, hogy a rakodópartokat — ha már Törökország közbiztonsága úgy kívánja — hajlandó átengedni a portának, de természetesen nem ingyen, hanem megfelelő vételárért. A felelet a porta részéről e kijelentésre hallgatás volt. Ekkor Constans francia nagykövet sürgetni kezdte a fizetést, kétszer is járt kihallgatáson a szultánnál, de mindig csak kitérő feleletet kapott.

Franciaország erre energikusabb lépésekre szánta el magát, annál is inkább, mert közben érvényesíteni akarta egy másik követelését is: bejelentette a török hadügyminisztériumnak, hogy minden erejével rajta lesz, hogy a porta azt a nyolczszázezer frankot, a melylyel néhány Sztambulban élő francia alattvalónak tartozik, haladéktalanul fizesse ki.

A Földközi tengeren megmozdult két francia hadihajó. Constans pedig újra jelentkezett a Jiddiz-kioszkban s elutazással fenyegetőzött. Erre aztán a szultán sem térhetett ki többé a határozott válasz elől s a múlt hét közepén szavát adta a francia nagykövetnek, hogy a rakodópartok megvételének dolgát rendezni fogja.

„A kérdés békés uton fog elintéződni”, — jelentette ekkor a félhivatalos francia Havas-ügynökség, de kissé korán, mert mint egy tegnapi távirat mondta, a szultán az utolsó percben megint csak megtagadta annak az irádénak a kiadását, a melylyel a Constaussal kötött szóbeli megegyezést szentesítette volna.

A francia nagykövet erre ismét elutazással fenyegetőzött s egyszersmind tudatta a török külügyi hivattal, hogy kormánya a már egyszer tervezett flotta-tüntetéshez fog folyamodni.

A szultán makacsságát azonban mindez a fenyegetés nem volt képes megtörni. Arra hivatkozva, hogy ha most, mikor — a kincstár teljesen üres, szerződést kötne a rakodó partok megvételére, bizonyos volna, hogy az ulémák és a szofiák fellázadnak, újra megtagadta a követelt irádét s azt kérte, hogy elégedjék meg Franciaország egy levéllel, a melyben kijelenti, hogy a partokat meg fogja vonni, de a fizetésre semminemű biztosítékot nem ad.

— Ezért?!

— Igen! Ez a parányi lény legyen figyelmeztetője, hogy Mariska emlékéért híven megőrizze. Ez a kis féreg képezze minden gondját; ez legyen élete egyedüli célja. Es el is várom. Ez a mi Mariskánk egyedüli hagyatéka, illő, hogy gondot viseljünk rája. Mert ki védelmezze szegény árvát, ha nem egy erős apa... Maga pedig egész oda van, sőt szegény eiha gyottat még...

— Nem, már nem! Adják ide, az én árva, egyetlen, drága kis Magdám!

— Így, így van jól, lássa Béla — ujong örömeben Ilonka — de ne csókolja, szorítsa szegényt olyan nagyon, mert nekünk nem marad.

— Edes kis mindenem. Hisz olyan vagy, mint jó anyád! Es én még haragudhattam rád. Na ne félj, jó dolgod lesz most. Itt lesz apa, nagyanya, meg a kis Ilonka, majd vigyáznak azok rád.

— Na végtére! Hála neked Istenem, hogy magához térítetted, fohászokodik a nagyanya. Adja most ide szegény kicsikét, hisz látja, hogy néz széjjel, mintha kérdezné: mit csinálnak ezek velem?

— Hát szeretjük és szeretni is fogjuk mindig!

Az égen pedig fényesen ragyog egy csillag.

A fölött a kis ház fölött, a hol most ragyogott fel az elveszettek hitt boldogság derűje.

Erre azután Constans azzal felelt, hogy ultimátumot adott át a szultánnak s hétfő délig követelt feleletet rá. Kormánya pedig, hogy a nagykövet szavának még nagyobb súlyt adjon, rendelkezésére bocsátotta a francia földközi tengeri hajóraj egy osztályát, a mely az első rendelkezésre fel fogja vonni vas-macskaít és elindul tüntetni a sziriai partok alá.

Igy áll ma az ügy.

Hogy a porta felelete mi lesz az ultimátumra, most még titok. Annyi azonban bizonyos, hogy a szultán helyzete e pillanatban nagyon kényelmetlen. Egyfelől nyomja Franciaország energikus fellépése, másfelől pedig szorítja az üres kincstár s a török ultrák lázadással való fenyegetőzése.

Ha ennek az utóbbinak a nyomása lesz az erősebb, akkor Európa el lehet rá készülvén, hogy a török vizeken megfognak jelenni a francia hadihajók s az eredetileg tisztán financiális kérdés csakhamar politikai súlyjal fog belezuhanni az európai egyensúly meglehetősen labilis mérlegébe.

Franciaország mozgolódik.

Páris, aug. 22. (Saját tud. táv.) A *Matin* jelentése szerint a Cassard cirkáló hajó tegnap a franczi-török konfliktus miatt a török partok felé ment. Egy hajóosztály készen van arra, hogy utána menjen.

A városháza építése.

— Rendkívüli városi közgyűlés. —

Evtizedek óta húzódó ügyben határozott végleg tegnap Nagyvárad város törvényhatósága.

Egy megfelelő, modern városháza építése évtizedek óta húzódó kérdése Nagyváradnak. Megfakult akták beszélnek arról a harczról, mely a kérdés körül forgott a régmúltban Várad Olasz és Várad-Ujváros között. Alig lehetett volna egy-két olyan városatyát találni a közgyűlés termében, a ki részese volt ennek a harcznak. Majdnem mindannyian megtértek már oda, ahol niucsenek municipium, autonomia, közgyűlés és rivalisok.

A harczok eltűntek, de a város fejlődött, a hivatalok szaporodtak s végre oda jutottunk, hogy a városi hivatalok a város öt-hat pontján vannak szétszórva. Igazán elérkezett az ideje, hogy egy alkalmas othona legyen a város közigazgatásának.

A tegnapi rendkívüli közgyűlésen egyetlen hang sem emelkedett az építés ellen, csupán az építkezés megkezdésére nézve voltak némi kifogások; de végül mégis majdnem egyhangúlag ment keresztül a tanács javaslata.

A rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt; jelen voltak:

Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Guttmann József, Kaczián Károly, Serdült Bálint, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Ifj. Cser János, Czeglédi Jeremiás, Dabay József, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, Ländler Ferencz, Milibák József, Sulyok István, Stern Herman, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Weisz Károly, dr. Friedländer Sámuel, Weisz Mór, Balogh Döme, Hillinger Lipót, Hann Lajos, Janky József, ifj. Kohn Sámuel, Mank Jakab, Markbreit Sándor, Nyiry György, Papp György, Plesz Áron, Rendes Vilmos, Rothmann Jakab, dr. Sonnenfeld Zsigmond,

Száhlender Károly, Weimann Béla, Rimler Károly, Istvánffy István, Szüts Dezső, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Bordé Ferencz, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Szüts István.

Elnöklő főispán megnyitván a rendkívüli közgyűlést, előterjesztette, hogy a gyűlés egyedüli tárgya az új városháza építésének kérdése.

Szüts Dezső aljegyző felolvasta a belügyminiszter leiratát, a melyben a városház terveit jóváhagyja, csupán az őrtoronyra nézve tesz némi észrevételt. — Ezután a tanács javaslatát terjesztette elő. Ebben a tervek szerinti építés kimondását javasolja a tanács, akként, hogy a torony az eredeti első terv szerint építtessék ki. A pályázati határidőt 28 napban állapítsák meg.

Szokoly Tamás szólalt fel az előterjesztéshez. Az új városháza építését elfogadja, mert azt szükségesnek tartja. A pályázati határidőt azonban igen rövid, mert ezalatt idegen vállalkozó nem vehet részt a pályázatban. Továbbá az idegen vállalkozó itt konkurrens vállalkozótól kénytelen a téglát vásárolni; ezért drágábban vállalhat. Indítványozza, hogy ha idegen vállalkozó nyerné el az építést, a város jelöljön ki részére területet, ahol az építéshez téglát égettethessen. Indítványozza továbbá, hogy a pályázati határidőt 2 hónapban állapíttassék meg s a legszélesebb körben tétessék a pályázati hirdetés közzé.

Dr. *Vucskics* Gyula most, az építés utolsó stádiumában akadályt nem akar az elé gördíteni, de egy dologra felhívja a törvényhatóság figyelmét. A tervek szerint az épület nagykörözs-utczai szárnya elfedi teljesen a plebánia épület egy szobáját. Reméli, hogy a város gondoskodni akar ennek a pótlásáról. Kéri, hogy a közgyűlés utasítsa a tanácsot, miszerint alkalmas módon oldja meg ezen kérdést.

Száhlender Károly elfogadja a tanács javaslatát. Azt nem osztja, hogy a 28 napi határidő rövid, de precizizálni kellene bizonyos dátummal, a lejárat napját. Indítványozza, hogy a pályázati határidőt szeptember 30-ig határozzák el.

Rimler Károly megnyugtatta a felszólalókat, hogy a javasolt 28 napi határidő elég arra, hogy sikere legyen a pályázatnak. Annál inkább áll ez, mert a városház költségvetésében az egységárak mind ki vannak téve s így egy napi számítás elég a pályázat előkészítésére. A téglá beszerzése sem olyan fontos dolog, mert összesen csak 40.000 korona értékű téglá kell az építkezéshez. Tégláégető telep kijelölése nagy felelőséggel jár, mert hátha nem jó téglát égetnének s különben is csak a jövő évre lehetne téglát égetni s az építést még ez évben meg kell kezdeni. A dr. *Vucskics* Gyula törvényhatósági tag által felhozott ügyben már tárgyaltak. A kívánságnak feltétlenül eleget tesznek. — *Száhlender* Károly felszólalására kijelenti, hogy a 28 nap a pályázati hirdetmény keltétől számítatik.

Szokoly Tamást nem elégti ki a felvilágosítás. Ha idegen vállalkozók pályázatát is akarjuk a város érdekében, kevés a négy heti határidő. Ha azonban magunk között akarjuk szétosztani a munkát, nem kell a pályázat. Az itteni építő konzorcium már ösméri a dolgot, de másnak nagy számításat kell tenni, ha pályázni akar. A téglagyárosok kartellt kötnek.

Rendes Vilmos a határidőre megjegyzi, hogy az állam a 3 milliós hadapród iskolákra csak 5 napi pályázati határidőt tűzött ki. Kijelenti, hogy idegen vállalkozóknak jutányos áron adnak téglát.

Dr. Várady Zsigmond: Tudomásul vesszük, hogy Rendesök olesón fogják adni a téglát.

Dr. Friedländer Samu egy más kérdést vet fel. A részlettervek elkészítése nagy összegbe kerül. Erről most kell gondoskodni, nehogy később bonyodalmak keletkezzenek ebből. A pályázatokat különféle dolgokkal, drága kedvezményekkel komplikálni szokták. Ezért mondják ki most, hogy minden oly pályázat, mely a feltételektől eltér, vissza lesz utasítva. Továbbá kérdéses, hogy ki és mennyiért készíti el a részletterveket. Ezeket a városi mérnöki hivatal készítse el.

Rimler Károly rámutat arra, hogy a pályázati feltételekben benne van, miszerint a részletterveket a vállalkozók kötelesek elkészíteni. Más dolog a művezetés kérdése. Ez az építési összeg 2%-át igényeli, azonban e tekintetben a pályázat eredményének beterjesztésekor tesz javaslatot a tanács.

Dr. Vucskics Gyula megnyugodott a kapott ígértben, dr. Friedländer Samu pedig visszavonta indítványát.

Szavazásra kerülő a sor, a nagy többség a Szokoly Tamás és Száhlender Károly indítványainak elvetése mellett, teljes egészében elfogadta a tanács javaslatát.

Ezzel véget ért a rendkívüli közgyűlés.

Kath. tanítók gyűlése.

Budapest, aug. 22.

— Saját tudósítónktól. —

A Magyar Kath. Tanítók Országos Bizottsága ma, f. hó 22-én tartotta meg gyűlését Budapesten, a Szent István-Társulat palotájában. A gyűlést mise előzte meg, melyet Steinberger Ferencz dr. apát-kanonok mondott. A mise után megtartott gyűlésen egyházi részből Steinberger dr. kanonok, világi részből Ember Károly tanítóképző tanár elnökölt.

A hallgatóság soraiban kath. tanfőriak, tanítóképző tanárok, tanítók, tanítónők foglaltak helyet.

A gyűlést Steinberger nyitotta meg szép szavak kíséretében: »Nemcsak a filozófiai rendszerek változtatták meg az emberiség gondolkodását, hanem nagyban hozzájárult ehhez a szeretet, melyet sugal Jézus szent szíve; a magaslatos munka, a hit, mely boldogít; a remény, mely táplál! Mert a szeretet nem bosszút táplál, s gyűlöletet szítani van hivatva, hanem vállalva a hit és reménnyel, megtanít nem kétségbe esni, nem roskadni össze a csapások sulya alatt, de ellen állani a vérszék, szembeszállni a bajjal s bátran küzdeni meg a sors csapásaival!«

A tárgysorozat első pontját: Döbrössy Alajos tb. kanonok, a pécsi püspöki tanítóképző igazgatójának laboratóriuma képezte, melyet előadó távollétében Guszvenitz Vilmos, az esztergomi érseki tanítóképző igazgatója ismertetett. Kath. tanítóképzésünk irányelvei: a hazafias szellem, az erkölcsi épség megővése, valamint minél magasabb fokú szakképzés legyenek. Az első tekintetben mindenkor versenyképesek vagyunk az állammal, a másodikban felette állunk, a harmadikban meg kell előzünk. Ez alapelveken épült fel a beható részletességgel kidolgozott szabályzat is, mely élénk eszmecserét támasztott.

Második pont volt, hogy felozlattassanak-e a felekezeti egyletek, mint azt Szent István napja előtt tartott országos bizottság elhatározta? (Élénk tiltakozások! Nem vagyunk rabszolgák! Szabad országban élünk!)

Az indítványt a gyűlés elveti.

Ujlaky Géza (Győr) a kath. népiskolákkal kapcsolatos gazdasági (ismétlő) iskolák szervezetéről és azok tantervéről tartott jól átgondolt felolvasást.

A kántortanítók osztozkodási ügyéről Barabás György sárvári igazgató-tanító tartott általános helyesléssel kísért előadást.

Tárgyalták még az elhalt tanítók özvegyeinek félévi jutalék-ügyét. Titkári és pénztárosi jelentés után indítványok következtek; köztük: Számborovszky Rezső várad-olaszai r. k. tanító, elnöki titkár praktikus indítványa a magyar kath. tanítók országos bizottsága részére ki- eszközzendő bélyegilleték és portómentesség tárgyában.

Hornig püspököt, mint a gyűlés védőjét s Vasary Kolos hercegprimást táviratilag üdvözltek.

A gyűlés, miután még a kath. tanügyi tanács 25 tagját megválasztotta, bezárult. Délben bankétre gyűltek össze a kath. tanügyi derék munkásai, hol tartalmas felköszöntőket mondtak.

UJDONSAGOK.

Ötven év a katedrán.

Csendben, észrevétlenül akart elbúcsuzni a harcztérrel egy öreg katona.

Madaras Elekről van szó, a reáliskola érdemekben megöregedett derék tanáráról, a ki ötven évi tanári szolgálat után most vonul a régen megérdemelt nyugalomba.

Ötven évig tanítani! El tudja-e képzelni a mai nemzedék, mit tesz ez: ötven év a katedrán? Ma, mikor az ujdonsült hivatalnok is azt számítja, hány év múlva megy nyugalomba?

Madaras Elek, a kit ismerősei mind csak Madaras bácsinak ismernek, 50 évig működött azon a rögös pályán, hol annyi fiatal erő kidől időnek előtte. Mert őt csak az ideális lelkesedés vezette a tanügyi pályára, nem az anyagi haszon, a miből ugyis alig kap valamit a magyar tanár. Szerette pályáját, szerette tantárgyait: a természetrajzot és földrajzot, szerette tanítványait s a ki ily tiszta érzelmeket hozott áldozatul a fiatalság nevelésének: megjutalmazta őt a szeretet Istene, adván nékie hosszú életet és mindvégig fiatalos erőt, fiatalos kedélyt.

Egyformának ismerjük Madaras bácsit évek óta. Madaras bácsi volt ő már akkor is, mikor mi még mint kurtanadrágos fiúcskák jártunk vele növényeket, bogarakat, lepkéket gyűjteni a Püspökfürdőbe; de azért a kirándulás végén közénk állt a »kifutóba« s a ki legmagasabbra ütötte a lapdát s legjobban tudott vele czélozni, az Madaras bácsi volt!

De egy idő óta betegség kezdett ingerkedni Madaras bácsival s addig-addig kötekedett vele, míg alapos kúrára kellett elszánni magát: nyugdíjaztatását kérte.

Tegnap érkezett meg a miniszteri rendelet, mely nyugdíjazását elrendeli s egyben a miniszter hosszas és buzgó szolgálatai elismerésül köszönetét fejezte ki.

Még egyszer felment Madaras bácsi az iskolába, elbúcsuzni a kedves falaktól, a hol élete javát a legnemesebb czólnak, a jövő nemzedék nevelésének szentelte. Könyves szemeket vett búcsút s szerényen akart aztán visszahúzódni családjá körébe, pihenni ötven évi munka után.

Hanem hát azt az ötven évi áldásos munkát észrevették mások is: tanítványai.

Mikor az alkonyati nap piros sugarait küldi a földre, megemléskzik a föld is a nap jótéteményeiről. A hegyek, a mezők zöldjéről, a folyók ezüstjéről visszaverődő fény glóriába vonja a nyugati égboltot s nagyobb pompával ragyog a nap nyugtában, mint mikor felkelt.

Madaras bácsit is felkeresi kartársai, tanítványai és polgártársai figyelme; szívből kívánja valamennyi, hogy az ötven éves becsületes munkával kiérdemelt nyugalmat sokáig élvezhesse s még számos évét aranyozhassa be sugáiraival tiszteletük, szeretetük.

A fiatal nemzedéknek pedig munkakedv és munkabírás tekintetében ott fog állani példaképpül a tanügy fáradhatlan katonája: Madaras bácsi.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* A polgármester betegsége. Dr. Bulyovszky József polgármester súlyos betegsége város és megyeszerte mély részvétet keltett. Az egész nap folyamán a város legelőkelőbb férfiai és családjai tudakozódtak a beteg polgármester helyzetéről, de fájdalom, sem a kezelő orvos, sem a család nem adhatott vigasztaló választ. A súlyos beteg állapota nem javult. Tegnap majdnem mindég apáthiában feküdt, teljesen kimerülve s éppen e miatt nem gondolhattak arra, hogy Budapestre szállítsák gyógykezelés végett. Remélik azonban, hogy feltétlen nyugalom mellett egészségét visszanyeris buzgó tevékenységét, szorgalmát, amelyből súlyos betegsége is származott, a város javára érvényesítheti.

* Személyi hír. Gerő Ármin rendőrkapitány sürgős családi ügyekben néhány napra Ungvárra utazott.

* Nyugdíjazott őrnagy. A helyben állomásozó Vilmos huszárok egyik közkedveltségű tisztje megváltik a badseregétől. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király Bréda Viktor gróf őrnagyot a II. Vilmos császár nevével viselő 7. sz. huszárezredtől — helyi szolgálatra való előjegyzése mellett — nyugdíjazta.

* A főszámvevő lemondása. Több oldalról hangoztatott hírek után megirtuk, hogy Nagyvárad város érdemes főszámvevője, Ragány János egészségi okokból nyugalomba akar vonulni. Mint a főszámvevőtől vett értesítésből örömmel értesülünk, ez a szálló hír alap nélküli. Semmi oka nincs, hogy ez idő szerint megválják állásától. Tény, hogy az utóbbi időben gyengélkedett a főszámvevő, s ezért némi pihenésre van szüksége, de ez szerencsére nem akadályozza, hogy fontos állását a város érdekében továbbra is megtartsa és ismert lelkiismeretességével betölthesse.

* Cím adományozás. Magyar pénzügyminiszter előterjesztésére Ó Felsége, Hilberth Gusztáv pénzügyi tanácsosnak, a székesfővárosi pénzügyigazgató első helyettesének, hosszas és buzgó szolgálatai elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta; továbbá idősb Szutrékly Lipót bajai ügyvédnek, a közügyek körül kifejtett hosszas és buzgó működése elismerésül szintén a királyi tanácsosi címet adományozta díjmentesen.

* Megbízás. A földmívelésügyi miniszter a Gallacz János miniszteri osztálytanácsos halála folytán a VIII. (tiszai) kerület felügyelői teendőivel Steinecker Gábor műszaki tanácsost bizta meg.

* **Meghurczolt esperes.** A helybeli F. U. szerdai számában meghurczolta az egyházmegyének egyik régi tagját, a belényesi esperes-plebánost. Hogy e támadásnak nem sok alapja lehet, abból is kitűnik, hogy a F. U. szerkesztője a csütörtöki számban már sietett kijelenteni, hogy a közlemény nyilttéri közleménynek tekintendő, melyért *Rehán Antal* és *Borsoveczky Lajos* belényesi polgárok a felelősök. E méltatlan meghurczolásra a megtámadott öreg esperes a következő nyilatkozatban védekezik:

A *Nagyvárad Friss Ujság* 1901. aug. 21. megjelent 233. sz.-ban ellenem intézett vádakra válaszom a következő:

Borsoveczky Lajos szíjgyártó felszólított, hogy a Radnára utazó búcsusokat kísérem ki a város végeig, honnét kocsihoz tovább utaznak, még pedig délután 2 órakor. En a 2 órára nem vállalkozhattam azért sem, mert vasárnap lévén ez által az Isteni tisztelet órája zavartatott volna, egyúttal előadtam: mivel tudomásom szerint több a más vallású, mint a róm. katolikus, kiknek itt lelkészük van, és csak katolikusok kíséretet ki, erre felelet nem lett adva. Volt pedig 10 helybeli róm. kath. nő, néhány unitus és vagy 20 gör. keleti, kikkel egyházi szempontból viszonyban nem vagyunk. A gör. katolikusok lelkészüket hívták fel a kíséretre, ki is kora miatt fiát felszentelt lelkészre bízta meg, ki ezt litánia után teljesítette is, az egycsoportan menőket kikísérte, a mit én az ez órára kért házasság megkötése miatt nem tehettem. Azonban tekintettel a katolikus hívekre zászlót adtam és harangoztattam is, ez a valódi tény állása. Különben itt ez ideig búcsusokat kíséreni csekély számuk miatt szokásban nem volt, nem is kérte senki.

A szent Antal-szobornak templomunkban való elhelyezését nem csak megengedtem, sőt segédlelkészem is tanu rá, hogy főtisztelendő *Gera Sándor*, gör. kath. püspökségi uradalom intézőjétől a szobor számára oszlopot kértem, hogy ne eldugott helyre az ajtó mellé, hanem a templom hajójában egy mellékoltárnál helyezhessük el. Az intéző el is küldte emberét, hogy a szükséges méreteket felvegye, de a szoborra adakozók között *Borsoveczky Lajos* egyenes óhajára kénytelen voltam tervemről lemondani és a szobrot nem a hajóban, hanem a kórus alatt az ajtó mellett elhelyezni.

A Szűz Mária oltáránál volt ereklye — de a most folyamatban levő templomi munkálatok megkezdése előtt onnan eltávolították, most is meg van. A rendőrség kíséretét illetőleg *Borsoveczky Lajostól* bírósági esküt kérek — hallotta-e?

A többi vádak, melyekről többen tudják, mi okból származtak, mint alaptalan ráfogást visszautasítom, forrást a helyén felderítem.

Kelt Belényesen, 1901. aug. 21-én.

Németh József,
esp. plebános.

Az ilyen nyiltterezők érdekes lenne a becsület bíróság elé állítani, hogy attól vegyék el méltó büntetésüket.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** Berettyó-Ujfaluban *Schwarz Hermann* kutyáján kiütött a veszettség. A dühödtt állat megmarta *Léderer Mór* 6 éves kis fiát. A szegény gyermeket felszállították a budapesti Hőgyes-intézetbe.

* **Ünneprontók.** E czim alatt tegnap lapunk élén foglalkoztunk azzal, hogy a gyalpolyi pusztán az alispán távirati engedélye, alapján Szent István napján is dolgozott a cséplőgép. Kifejezést adtunk megütközésünknek, hogy erre az engedélyt az alispán adta meg, dacára a vasárnapi munkaszünetéről szóló törvénynek, a mely Szent István király napját is a munkaszüneti napok közé sorolja. Tegnap információt szereztünk ez ügyben s meggyőződünk, hogy *Szunyogh Péter* alispánt ebben a dologban nem lehet jogosan elítélni. Az előbbi években ugyanis éppen az alispáni hi-

vatal rendeletéből lett eltöltve Szent István napján a cséplés. Az 1899. évben pedig egy megyebeli lakos a főszolgabíró és II. fokban az alispán által büntetésben lett elmarasztalva azért, mert Szent István napján cséplött. Felbevezés folytán azonban a *belügyminiszter* az ítéletet feloldotta, azon indoklással, hogy a mezőgazdasági termelés és a szorosan annak körébe tartozó cséplési munka az ipartörvény 183. §-ának a pontja értelmében ipari foglalkozásnak nem tekiethető. — Ilyen körülmények között czikkünknek az alispánra vonatkozó része a következtetésekkel együtt elesik. De éppen a belügyminiszter ominózus intézkedése igazolja azon kívánságunkat, hogy a vonatkozó törvény helyesen módosíttassék.

* **Érdemkereszt a munkásnak.** Ö Felsőszemélye körüli magyar minisztere előterjesztése folytán *Nitsch Sándor* aranyidkai zúzmű felvigyázót sok évi hű és buzgó szolgálatai elismerésül a *koronás* ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

* **A nagygyakorlat.** Ma reggel öt órakor indul házi ezredünk őszi nagygyakorlatára a szokott ünnepélyességek megtartásával. Teljes felszereléssel a várudvarban föláll az egész ezred; átveszik a századparancsnokok és zászlóaljparancsnokok a jelentéseket, azán ünnepélyes csendben kihozzák az ezred zászlaját. A zenekar a *Gotterhaltét* játsza, míg a zászló helyébe nem ér. Ujból csend. Ekkor felharsan mindenfelé a vezényszó:

— Zum Gebet!

A balkéz a sapkához repül, a zászló, a kivont kardok meghajlanak s a zenekar rázendít egy ünnepélyes templomi darabra. Nincs az az elfásult lélek, mely az ünnepélyes perc mély hatását át ne érezné. A zene elhangzása után ismét kiadják zászlóaljankint az új vezényszót:

— Vom Gebet!

S aztán megindul mind a tizenhat század hadi létszámban, kettős rendekben. Nehéz a teletömött bonyu, de könnyű a szív, mert hiszen a nagygyakorlat után jön a rég várt boldog pillanat: a szabadságolás. No meg aztán gyakorlat alatt nem is olyan szigorú a fegyelem a szállásokon, mint volt a komor kaszárnyában. Vidéket lát a fiatal ember, tapasztal, erősödik egy kis nélkülözésben s önállósághoz szokik. Ezért van jóhatással a legszigorubb gyakorlat is a legénységre, mely mindig örömmel elegy kíváncsisággal készül rá. Csak egykét öregebb tartalékos tiszt sóhajt nagyot: mit fog csinálni a felesége nélkül? Hejh, ha a karddal együtt a hájos kis asszony is az oldalán jöhetne . . .

No ne nemsokára megvigasztalódik ő is. Atragad rá az örökké vig katonatiszti hangulat s holnap este már ő fogja legvigabban dalolni tisztársaival:

— A hány falu, annyi kis lány!

Ma az ezred csak menetgyakorlatot tart *Szekelytelekig*, a hol éjszakára megszáll. Innen holnap hajnalban indulnak *Tenke* felé s utközben *Hosszuaszó* környékén megtartják a nagygyakorlatot éles tölényekkel. Maga az igazi nagygyakorlat Temesmegyében, *Móriczföld* környékén fog lefolyni, a honnan bakáink szeptember 15-én érkeznek haza, jól megérdemelt pihenőre.

* **Hálás vendég.** *Pap Mari* cselédleány, ki már többször büntetve, sőt városunk területéről eltoloncolva is volt, dacára a kitiltásnak, vasárnap reggel bejött a városba. Óhajotta látni a nagy katonai parádét s egy jót akart táncolni baka szeretőjével a *Polyka* vendéglőben. Felkereste testi-lelki barátját *Mára Marit*, kinél rögtön el is szállásolta magát.

Időközben este lett s a *Polykában* már ugyan-csak járta a ropogós csárdás. A *Mariska* is, miután felvette kebelbeli druzájának ünneplő ruháját, utnak indult a mulatóhely felé, hogy fordulhassék egyet-kettőt szíve választottjával, kit oly réges-régen nem látott. Jót mulatott s reggel eltűnt nyomtalanul barátjának ruhájával együtt, melyet hála fejében a szíves vendéglátásért vitt el magával. A jó barát né várta — de mindhiába, nem akart sem a ruha, sem birtokosa előkerülni; mit volt mit tennie, a rendőrségnél tett jelentést és pedig eredménytel, mert ügyes rendőreink ruhástól megkerítették a *hálás vendéget* s bizonyos, hogy most nem egyhamar engedik útjára.

* **Halálozás.** Nagyvárad egyik derék iparos polgára: *Péchy Antal* kelmefestő, mint részvétellel értesülünk, tegnap éjjel meghalt. Az elhunyt kiváló polgár tevékeny részt vett az iparos ügyekben s az ág. ev. egyház vezetésében. Temetése ma, pénteken délután lesz, a melyre a következő felhívást bocsátotta ki az ipartestület elnöke:

Felkérem az ipartestület kebeléhez tartozó iparos polgárokat, hogy a váratlanul elhalt tagtársunk és testületi előjáró *Péchy Antal*, kiváló szorgalmu kelmefestő iparosnak folyó hó 23-án délután 4 órakor Nagy-Körözs-utca 714. számú háznál tartandó végtisztesség tételénél megjelenni szíveskedjenek. Nagyvárad, 1901. augusztus 23. *Bertsey György*, ipartest. elnök.

A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, após, testvér, sógor és rokonnak *Péchy-ujfalusi Péchy Antal* ipartestületi bizottsági tag, az evangélikus egyház presbitere és pénztárosának folyó hó 21-én éjjel 10 órakor élt 66-ik évében, boldog házassága 14-ik évében rövid szenvedés után történt elhunytát.

— A meghaldogult halott földi maradványa folyó hó 23-án d. u. 4 órakor fog Nagy-Körözs-utca 714-ik szám alatt saját házában az evangélikus egyház szertartása szerinti ima után az újvárosi központi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. — Mely végtisztesség-tételre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1901. augusztus hó 22-én. Béke porairal! *Ozv. Péchy-ujfalusi Péchy Antalné*, szül. *Mokos Katalin* neje. *Péchy-ujfalusi Péchy Emma*, férj. *Kádár Odönné* leánya. *Vlossák Francziska* nevelt leánya. *Kádár Odön* veje, *özv. Méhes Lajosné*, szül. *Péchy-ujfalusi Péchy Janka*, *Péchy-ujfalusi Péchy Kálmán* testvérei, *Péchy-ujfalusi Péchy Kálmánné*, szül. *Kis Erzsébet* sógor-nője.

* **A búrok pénze.** A londoni Dalziel-ügynökség jelenti, hogy egy párisi előkelő pénzember, a ki most jött meg Hágából és a búrvezérekkel folyton bizalmas érintkezésben van, azt mondotta, hogy a búrok pénztára Európában teljesen kimerült. Kötelezettségeiket most holmi kétes értékű részvényekkel fedezik, úgy hogy már a hollandi bankárok se akarnak nekik pénzt előlegezni. *Krüger* állapota a hivatalos czáfolatok dacára nagyon nyugtalanító és környezete a legrosszabbtól tart.

* **39-esek városunkban.** Házi ezredünk tisztikara és zenekara tegnap délelőt *Bihar-Püspöki*-ig ment a 39-ik ezred elébe, hogy őket mint városunkba érkező vendégeinket fogadják. Pont 12 órakor vonultak a Fő-utcán keresztül zeneszó mellett a portól belepert harcsfák. S ma már reggel 5 órakor el is távoztak a mieinkkel együtt, hogy részt vegyenek a nagy hadgyakorlatokon.

* **A braganzai herczeg nagyanyja** — *apáca*. Párisból jelentik: A solesmesi benedek-rendi női szerzetesek elhatározták, hogy nem vetik alá magukat az új kongregációs törvénynek s nem kérik alapszabályaik állami jóváhagyását. Az apácák ennek következtében szeptember elején kivándorolnak Franciaországból. Az apácák *Eugénia* császárné meghívására mindenekelőtt *Farmboroughba* mennek

Angliába s csak később fogják elhatározni, hogy hol telepedjenek meg véglegesen. A solesmesi St. Cécile-kolostor apácái között két *fejedelmi származású asszony is van*, akik most szintén kénytelenek Franciaországot elhagyni. Az egyik egy *holsteini* hercegnő, a másik *Mihály braganzai herceg özvegye*, született *Löwenstein-Wertheim-Rosenberg* Adelheid hercegnő. A fejedelmi asszony 1897. június 13-án lépett a solesmesi apáca-kolostorba. Férje már 1866-ban halt meg. A braganzai hercegnő anyja *Mária Terézia* főhercegnőnek, *Károly Lajos* főherceg özvegyének. Mária Terézia főhercegnőn kívül még öt leánya és egy fia maradt. *Ferenc József* braganzai hercegnek, aki két év előtt mint huszárhadnagy *Nagyváradon* állomásozott, nagyanyja a hetvenesztendősi fejedelmi apáca.

* **Iparkamarai illetékek közszemlén.** Nagyvárad város összes kereskedelmi és iparkamarai illeték fizetői hivatalosan felhívatnak, miszerint az 1901. évi, valamint netán a múlt évről hátralékban levő iparkamarai illeték tartozásait 8 nap alatt Nagyvárad város adóhivatalának pénztárába annál is inkább fizessék be, mivel ebben esetben ellenük a végrehajtás foyamaiba fog tétetni, megjegyezvén, hogy iparkamarai készen kiállított könyvecskéjüket a városi adóhivatal baloldalán levő 1-ső számú szobájában átvehetik. Nagyvárad, 1901. aug. 19. *Városi adóhivatal.*

TANUGY.

Nagyvárad város iskolái és óvodái.

— A községi iskolák értesítője. —

(1900—1901.)

(Vége.)

A váraljai 5 osztályu fiúiskola. Tinitók: Markovics Pál igazgató, Virányi Győző, Istvánfy József, Szabó Sándor ideigl. és Mártonffy Zoltán.

Beirtak az I. osztályba: 89 (ide is felférne egy kis párhuzamosítás!) kimaradt 8, meghalt 1, megbukott 32 (?); a II. osztályba: 51, kimaradt 3, megbukott 4; a III. oszt.: 81, kimaradt 6, megbukott 18; a IV. oszt.: 63, kimaradt 8, megbukott 9; az V. osztályba: 29, kimaradt 7, megbukott 2. A VI. osztály növendékeit áttették Olasziba; oly kevesen voltak, hogy nem volt érdemes értük fentartani az osztályt. Ez az iskola egy földel alatt van a leányokéval külön utcán bejárással, mindkét helyen szép nagy termek, egyik-másiknak felszereléséhez még sok szó fér; gyönyörű udvar játszótérnek és pompás fúiskola.

A váraljai 6 osztályu leányiskola. Tanerők: Varga Teréz, később ennek áthelyezése folytán Aberle Hermin igazg., özv. Raffayné Szűcs Julia, Csordacsicsné Kunyhósy Gusztika, Farkas Etel és gróf Lubinszky Anna.

Beirtak az I. osztályba: 91 (párhuzamosítás jöjjön el a te országod!) kimaradt 16, meghalt 1, megbukott 22; a II. oszt.: 76, kimaradt 3, megbukott 18; a III. oszt.: 75, kimaradt 4, megbukott 12; a IV. oszt.: 49, kimaradt 9, megbukott 7; az V. osztályba: 19, kimaradt 2, megbukott 6(?); a VI. oszt.: 8, kimaradt 2, megbukott —.

A csillagvárosi két osztályu vegyes iskola. (Ilyen is van Nagyváradon?)

Beirtak: **119**, kimaradt 15, megbukott 26. Ehhez is nagy lelki erő kell, egy gyöngye nőre bizni 4 osztály 119 rakoncátlan gyermekét. A polgári fiú- és leányiskolákról már elmondottuk a múlt alkalommal véleményünket.

Statisztikai adatok.

Nem lesz érdektelen most a részletek után futó pillantást vetni az összes tanulókra, anynyival is inkább, mert ezekből az adatokból tanulságot lehet meríteni a jövőre nézve.

Az összes községi elemi iskolákba beirtak 1168 fiút s 956 leányt, összesen 2114 tanulót (a polgári 367 fiút, 250 leányt), mindössze 2741-et.

A fiúk közül ismétlő volt 125, a leányok közül 127; a miből kivüláglik, hogy a fiúk versenyképessége a szellemi téren ugy aránylik a leányokéhoz, mint: 13:3:10:6-hoz; tehát a nő — daczára az emancipáció dühöngésének, még most sem képes versenyezni a férfival. S nem is lesz képes — soha!

A fiúk közül kimaradt 129, a leányok közül 110; legtöbb ez a szám az olasz fiúiskola III. (13%) és IV. (11%) az olasz leányiskola I. a (19%) s a váraljai leányiskola IV. (18%) osztályaiban; legkevesebb a csillagvárosi fiú II. (0%) s az újvárosi fiú III. (3%) és a leányiskolán kívül a váraljai II. (4%) s az olasz IV. osztályban (4:5%). Általában a kimaradási viszonyszám körülbelül egészen egyenlő; a tömeges kimaradás oka (a mely 2—21-ig változik osztályonként) a tanító egyénisége mellett Nagyvárad mozgó népességéből kivesendő s az iparos és kereskedő osztály költözködési hullámzásaira vezethető vissza.

Meghalt 5 fiú és 4 leány; daczára a járványos betegségeknek; ez a kevés halálozás a város közegészségügyi viszonyainak jó karban tartásáról tesz bizonyosságot; ez a szám oly kevés, hogy a magyarországi gyermekhalandóság ijjesztő számadatainál figyelembe sem jöhet; mert a fiuknál csak 0:42% s a leányoknál 0:41%. Itt azonban ismét konstatalható, hogy a nagyobb teher: a halál még az életben is a férfiakra esik.

Osztályzatot nem nyert 11 fiú és 5 leány.

Ezenk azonban jórészt a hitoktatók az okai, akik a vallásból nem adtak kellő időben osztályzatot s a mit adtak is az is csupa elégtelen. *Nem ártana, ha a községi iskolaszék egy kissé nagyobb gondot fordítana a tanulóknak vallásnevelésére.*

Felsőbb osztályba léphet 826 fiú és 690 leány. A fiuknál 70:7%; a leányoknál 72:1%. Ez a szám azt látszik bizonyítani, hogy a nők okosabbak, ám ez csak látszik; s hogy csak látszik, annak ismét a hittan az oka, amely tantárgyból rettentő sok fiú elbukott; javító vizsgálatot tehet 73 fiú s csak 28 leány.

Az osztály ismétlésnél aztán megint kiténik a férfi szellemi fölénye, mert osztályt ismétlő 121 fiú (10:3%) s 117 leány (12:2%) a bukítás terén a legmagasabb rekordot éri el a fiúiskolák közül a váraljai I. osztály 40%, a leányiskolák közül a váraljai I. osztály 31%, s a legalacsonyabb arányszámot adja ki a fiúiskolák közül: az olasz IV. osztály 0%, a leányiskolák közül: az olasz I. osztály 2%.

Vallás szerint így oszlanak meg:
Legtöbb van ev. ref.: 530 fiú (46%) 387 leány (40:5 sz.)

Azután jönnek a zsidók: 369 fiú (32 sz.), 375 leány (39 sz.)

Következik a r. kath.* 121 fiú (10 sz.), 91 leány (9:9 sz.)

Ezután a gör. kel.: 62 fiú (6 sz.), 45 leány (4:9 sz.)

Majd a gör. kath.: 25 fiú (2 sz.) 33 leány (3 sz.)

Végül az ág. ev.: 19 fiú (2 sz.) 25 leány (4 sz.)

Anyanyelvre: magyar 1152 fiú (97:9 sz.) 949 leány (99:3 sz.)

Anyanyelvre: német 1 fiú (0:8 sz.) —

Anyanyelvre: román 15 fiú (1:3) 6 leány (0:6 sz.)

Anyanyelvre egyéb: — 1 leány (6:1 sz.)

Illetőségére helybeli: 1127, vidéki 41 fiú.

931, 25 leány.

A mulasztott félnapok összege a fiuknál 27206.

A mulasztott félnapok összege a leányoknál 22762.

S így egy fiúra esik 23:3 félnap, egy leányra 23:8 félnap mulasztás. Tehát a leányok többet mulasztottak.

Legnagyobb ez a szám fiúiskoláknál: az olasz I. első osztályban (4564). Egy tanulóra esik 53 félnap. Legkevesebb a csillagvárosi II. osztályban 117, egy tanulóra 7 félnap esik.

A leányiskoláknál: az újvárosi I. osztályban (4418) egy leányra 47 félnap s legkevesebb a róm. katolikusok ilyen csekély számban szerepelnek, oka az, hogy Nagyváradon pompás kath. fiú és leányiskolák (zárdák) vannak, amelyekbe harmadfelezer tanuló jár. Szerk.

sebb az újvárosi IV. osztályban (637) egy tanulóra 13 félnap esik.

A városrész ismétlő leányiskolájába beirtakozott 172 tanuló kimaradt 37, megbukott 14.

Tandij czimén befolyt: 9048 kor., elengedtek: 18964 kor.

Könyvtáridj czimén befolyt: 1607 kor., elengedtek: 157 kor.

Nyugdíj járulék czimén befolyt: 748 kor. 70 fill. e engedtek 105 kor. 90 fillér.

Összesen befolyt: 11398 kor. 70 fill., elengedtek 19226 kor. 90 fillért.

A statisztikai adatok, kivéve azokat a melyeket a felügyelő-igazgató készített — teljesen hasznavehetetlen rossz adatok.

Az óvodák.

A 10 óvoda közül 6 már állami kezelésben van. A 10 óvodába beirtak 450 fiút s 501 leányt. Legtöbbet a lakatos-utcái óvodába (81—77—158) legkevesebbet a kispereces-utcáiba (17—15—32.)

A hatalmas értesítőt a jövő tanévrre vonatkozó értesítés zárja be. (—rs.)

Igazságszolgáltatás.

Falkai tárgyalása. A sikkasztó levélhordó bünpörében a törvényszék, vizsgálat melőzésével közvetlen főtárgyalást tűzött ki e hó 23-ára. Alig volt még eset ekkora sürgősségre és *Falkai* László védője, dr. *Vázsonyi* Vilmos ügyvéd kifogást is emelt a túlságosan rövid határidő miatt.

Törvény rendeli ugyanis, hogy az idéző végzés kézbesítése és a tárgyalás napja közt legalább egy hétnek kell lenni, a mely idő alatt a védő tanulmányozhatja az aktákat. Epp ezért s mert néhány tanút is bejelenteni kívánt, dr. *Vázsonyi* azzal a kéréssel fordult a bírósághoz, hogy a tárgyalást néhány nappal későbbre tűzzék ki. A tanúkkal azt óhajtja bizonyítani, hogy *Falkai*, a kinek felesége és öt apró gyermeke van, a legnagyobb nyomorban élt és hozzá családjának tagjai az utolsó esztendőben szakadatlanul betegeskedtek.

A nyomor, inség és betegség látása igen elkeserítették a különben is szivhajos embert és azért sikkasztott, hogyha sikerül, enyhítsen családjá szomorú sorsán. Mind oly enyhítő körülmények ezek, amelyeket figyelembe kellett méltatnia a törvényszéknek s eleget téve a védő kérésének, elrendelte a megnevezett tanúk kihallgatását, egyúttal a tárgyalást is néhány nappal későbbre halasztotta. A tegnap hozott határozat szerint a tárgyalás e hó *huszonnyolcadikán*, a jövő szerdán lesz. *Falkai* ellen a kir. ügyészség hivatali sikkasztás büntetése (btkv. 462. §) czimén emel vádat, a melyre a törvény két évtől ötig terjedhető fegyházát ír elő.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Irta: Lucien Blart.

Francozából: K—6.

51.

Már két hét óta a munkások fokozott tevékenységgel a dohányzak a városba szállításán dolgoztak, hol most egy társaság, mely a monopoliumot bérelte, beváltotta az évi termést. Don Estevan és Ricardo a becsomaglásra és a szállításra ügyeltek fel, míg Alvarez a városban az ügynökökkel alkudozott az átvett dohánykötegek árát a vonatkozólag. E munka

annnyira elfoglalta őket, hogy mit sem tudtak Micaela hosszú sétalovaglásairól.

— Becsületemre, barátom, ugy látom már, be kell váltanom Szent Mihálynak tett ígéreteimet, mondá az ültetvényes egy reggel barátjának; hallod, a keresztleányod hangját? Egész nap nevet s énekel.

Alvarez már régen észrevette a változást Micaela természetében, látta őt átalakulni s még százszor szebbnek találta, mint máskor. Egész ebéd alatt őt figyelte, mert mostanában csak esténként láthatta s el volt ragadtatva szépségétől s kedvességétől. Étekezés után a férfiak a helyett, hogy munkához fogtak volna, letelepedtek az oszlopcsarnokban. Micaela nagyon elcsodálkozott.

— Ma nem megy a városba keresztatyám? kérdé.

— Nem, kicsikém, ezentul szolgálatodra állok; tegnap az utolsó dohányköteget is beszállítottuk.

E perczen egy indián elővezette Bruscot felayergelve.

— Már ilyen korán kilovagolsz a mezőre? kérdé don Estevan.

— Unokanővérem most csak az erdőt szereti, jietett Ricardo a felelettel; csak Angelusra fogjuk viszontlátani.

— Hadd legyen kedvére, öcsém; bizonyosan e kirándulásoknak köszönheti mostani jó színét és kedvét.

Micaele zavartan sütötte le szeméit, mert észrevette, hogy keresztatyja megfigyeli.

— Ma nem lovagolok ki, felelte kissé remegő hangon.

— Valóban, mondá Ricardo szomoruan, egy rossz szellem mindig olyan szavakat ad számba, melyek nemtetszését nyerik el. Ugyebár én vagyok az oka, hogy mai kirándulását elhagyja?

— Oh nem, csakhogy nagyon korán nyergelték meg Bruscot, talán délután kilovagolok.

— Megengeded, hogy veled tartsak? kérdé Alvarez.

— Mily ünnepélyes hang, keresztatyám! Hiszen tudja, hogy társaságának mindig nagyon örülök.

— Holnapután, mondá don Estevan kezeit dörzsölve, Orizavába megyünk.

— Mi célból, atyám?

Az ültetvényes hozzálépett s megölelte.

— Ölelj meg, sugta a fülébe, Ricardo keresztlevelle megérkezett, egy hét mulva meg lesz az esküvő.

Micaela elsápadt, s midőn kibontakozott atyja öleléséből, hogy megindulását elleplezze, kifutott a szobából. Saját szobácskájába érve, egy keretvete vetette magát s könnyes arcát kezeivel takarta el. Ugy érezte magát, mint a kit kellemes álomból durván felébresztenek, mert a szomorú valósággal szemben az a boldogság, a mit egy hónap óta élvezett, álomként tűnt fel előtte. Lassanként azonban visszanyerte erejét.

— Mindent be fogok vallani, mondá, de előbb látnom kell Migueit.

Egy óra tájban borulni kezdett az ég s a hőség rekkenővé vált. A madarak nyugtalanul röpködtek a levegőben. A nagy fákat egy-egy szélroham meghajlította, hogy azonnal visszanyerjék mozdulatlanágukat. Minden azon tropikus viharok egyikének közeledtére mutatott, melyek még a földet is megrázzák s az utolsó itélet napját juttatják az emberek eszébe. Micaela nevet hallá kiáltani.

— El kell halasztanunk mai kirándulásunkat, mondá Alvarez, mivel a folyosó találkozott.

— Majd megyünk holnap, felelte az ifjú leány csillogó szemekkel.

— Megparancsolom a munkásoknak, hogy meneküljenek fedél alá; nemsokára szakadni fog az eső.

— Atyám nincs itthon?

— Az orizavai uton vágtat vőlegényeddel együtt, — nemsokára senora lesz a czimed.

— Igen, felelt Micaela pirulva, ha az Isten úgy akarja.

Alvarez néhány pillanatig elmerült keresztleánya szemléletében, kinek felindultsága nem kerülhette ki figyelmét. Egy kérdés lebegett még ajkain, de azután megfordult és hirtelen eltávozott. Az ifjú leány és revette Nahualltot, ki egy intésre hozzáietett s kezét megcsókolta.

— Hozd ki hamar a szerszámokat s nyergeld meg Bruscot.

— Az Istenért senorina, nem látja, hogy vihar közeleg?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A czár utazása.

Páris, augusztus 22. A minisztertanács pénteken összeül, hogy az orosz czári pár franciaországi látogatására teendő intézkedésekről határozzon. (M. T. I.)

Megegyezés Chile és Argentina között.

London, augusztus 22. A Timesnak jelelentik Buenos-Ayresből tegnapi kelettel: A külügyminiszter a szenátus keddi ülésében megerősítette, hogy Chile és Argentina között olyan megegyezés jött létre, a melyben mind a két állam kötelezi magát, hogy a függő határkérdés megoldásáig nem fogja hadi szereit szaporítani. (M. T. I.)

Turul czipőgyár sztrájkja.

Temesvár, aug. 22. (Saj. tud. távir.) A temesvári Turul czipőgyár 250 munkása ma kimondta a sztrájkot. Béremelést követeltek, az igazgatóság azonban megtagadta a kérelmüket; az elutasító válaszra a munkások a munkát beszüntették.

Gázrobbanás egy alagutban.

Cleveland, augusztus 22. A múlt éjjel a most épülő tengeralatti alagutban, a mely a várost vízzel fogja ellátni, gázrobbanás történt, a mely öt embert megölt. (M. T. I.)

A pestis.

Konstantinápoly, augusztus 22. Mint-hogy a bolgár kormány a Konstantinápolyból jövő szállítványokra és utasokra újra elrendelte a vesztégzást, máltól fogva a szerződéses vonat nem délben 12 órakor, hanem este 8 órakor indul Európába. (M. T. I.)

Hajótörés.

New-York, aug. 22. Colomból jelenti egy távirat, hogy a »Dappa« kolumbiai ágyunaszád

Cartagnaiból Savanilaba menet hajótörést szenvedett. Azt hiszik, hogy a hajó legénysége és a rajta levő csapatok megmenekültek. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.	Budapest, aug. 22.
Buza októberre	— — — — — 0.—
Buza áprilisra	— — — — — — —
Tengeri	— — — — — 0.—
Rozs okt.	— — — — — 0.—
Zab ápr.	— — — — — 0.—
Káposzta, reptész, aug.	— — — — — — —

Értéktőzsde

	Budapest, aug. 22.
Osztrák hitel	— — — — — — —
Magyar hitel	— — — — — — —
Allamvasut	— — — — — — —
Rimamurányi	— — — — — — —
Magyar jelzálog	— — — — — — —
Salgótarjáni	— — — — — — —
Wagon-élelcső	— — — — — — —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. aug. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — — 118 60
Magyar koronajárdék	— — — — — 93 —
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	— — — — — 122 —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — — 100 60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — — 118 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — — 92 75
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — — 100.—
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — — — — 93 50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — — 173 50
Tiszszabályozás s szeredi sorsjegyek kölcsön	— — — — — 144 —
Osztrák járadék papírban	— — — — — 98 75
Osztrák járadék ezüstben	— — — — — 98 65
Osztrák járadék aranyban	— — — — — 118 —
Osztrák korona járadék	— — — — — 95 75
Osztrák államsorsjegyek	— — — — — 140 —
Osztrák magyar bank részvény	— — — — — 16 70
Magyar hitelbank részvény	— — — — — 639 —
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — — 631 50
Párisi vista	— — — — — 94 80
20 frankos arany (Napoleon d'or)	— — — — — 19 04
Németbirodalmi márka	— — — — — 117 15
London vista	— — — — — 239 50
20 márkás arany	— — — — — 28 43

Forgalmi kimutatás 1901. évi aug. hó 20-ról. Tiszta buza körülbelül 7000 hltr, kétszeres buza 900 hltr, rozs 2000 hltr, árpa 700 hkl, zab 600 hltr, tengeri 230 hltr, burgonya 300 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 180, sovány 220, süldő 580, malac 600, hizott marha 16, jármás ökör 5,50 fejős tehén 280, borjú 330, bivaly 18, juh és kecske 235, ló 474.

Dr. VUOSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6 >

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betürendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők
a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hibuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér,
8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilionszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
nyomda részvénytársaság

elvéállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben
a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek,
füzetek, röpiratok,
körlevelek, falragaszok,
hirdetmények,
részvények, árjegyzékek,
jegyzőkönyvek,
pénz- és hitelintézeti nyomtatványok,
étlapok,
meghívók, szinlapok,
egyházi és mindennemű világi
nyomtatványok,
névjegyek, tánczrendek,
palackfeliratok, sorsjegyek,
gyászjelentések,
levélpapírok és borítékok,
valamint más itt elő nem sorolt
nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasságok jegyzéke.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.
15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }
18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.